

הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

אקלים וסביבה פדגוגית תש"ף

מיצ"ב - מדדי יעילות וצמיחה
בית ספרית

עיקרי הממצאים

ספטמבר 2020

תשרי תשפ"א

רקע ושיטה

✓ **מטרה:** לספק תמונה של **האקלים הבית ספרי והסביבה הפדגוגית**
בטווח רחב של נושאים לצורך קבלת החלטות מבוססת נתונים

✓ **מועד הסקירה:** ינואר – מרץ 2020, **טרום מגפת הקורונה**

✓ **אוכלוסייה:** **תלמידי ה'- י"א** (ללא מורים)

✓ **אופן ההעברה:** שאלונים מודפסים שמולאו בכיתות

✓ **היקף השאלון:** **כ-75 שאלות** (צומצם משמעותית בהשוואה לשנים קודמות)

**הנתונים מדווחים ברמה ארצית ובית ספרית באמצעות
דוחות שהופקו עבור מנהלי בתי ספר**

שיעורי השבה

בשל מגפת הקורונה סקירת התלמידים הופסקה באמצע ועמדה על כ- 70% שיעורי ההשבה בבתי הספר שנסקרו היו כ-85% ביסודי ובחט"ב וכ- 80% בחט"ע סה"כ שיעורי ההשתתפות עומדים על כ-60%, פחות בקרב דוברי עברית

דוברי
ערבית

88%
17,437

87%
22,543

81%
15,369

דוברי
עברית

53%
30,694

47%
36,884

44%
23,565

כלל בתי
הספר

62%
48,131

57%
59,427

54%
38,934

ה'ו'

ז'ט'

י'י"א

הנתונים שוקללו
כדי ליצור ייצוג
של כלל
האוכלוסייה

שיעורי השבה

הרחבה
בנושא

כלל בתי הספר

	מס' הנסקרים	% סקירה (בשל הקורונה)	% המשיבים מבין הנסקרים	% השתתפות כולל
ה'ו'	48,131	71%	87%	62%
ז'ט'	59,427	66%	86%	57%
י'י"א	38,934	69%	78%	54%

דוברי עברית

	מס' הנסקרים	% סקירה (בשל הקורונה)	% המשיבים מבין הנסקרים	% השתתפות כולל
ה'ו'	30,694	62%	84%	53%
ז'ט'	36,884	56%	84%	47%
י'י"א	23,565	61%	73%	44%

דוברי ערבית

	מס' הנסקרים	% סקירה (בשל הקורונה)	% המשיבים מבין הנסקרים	% השתתפות כולל
ה'ו'	17,437	95%	92%	88%
ז'ט'	22,543	97%	89%	87%
י'י"א	15,369	92%	88%	81%

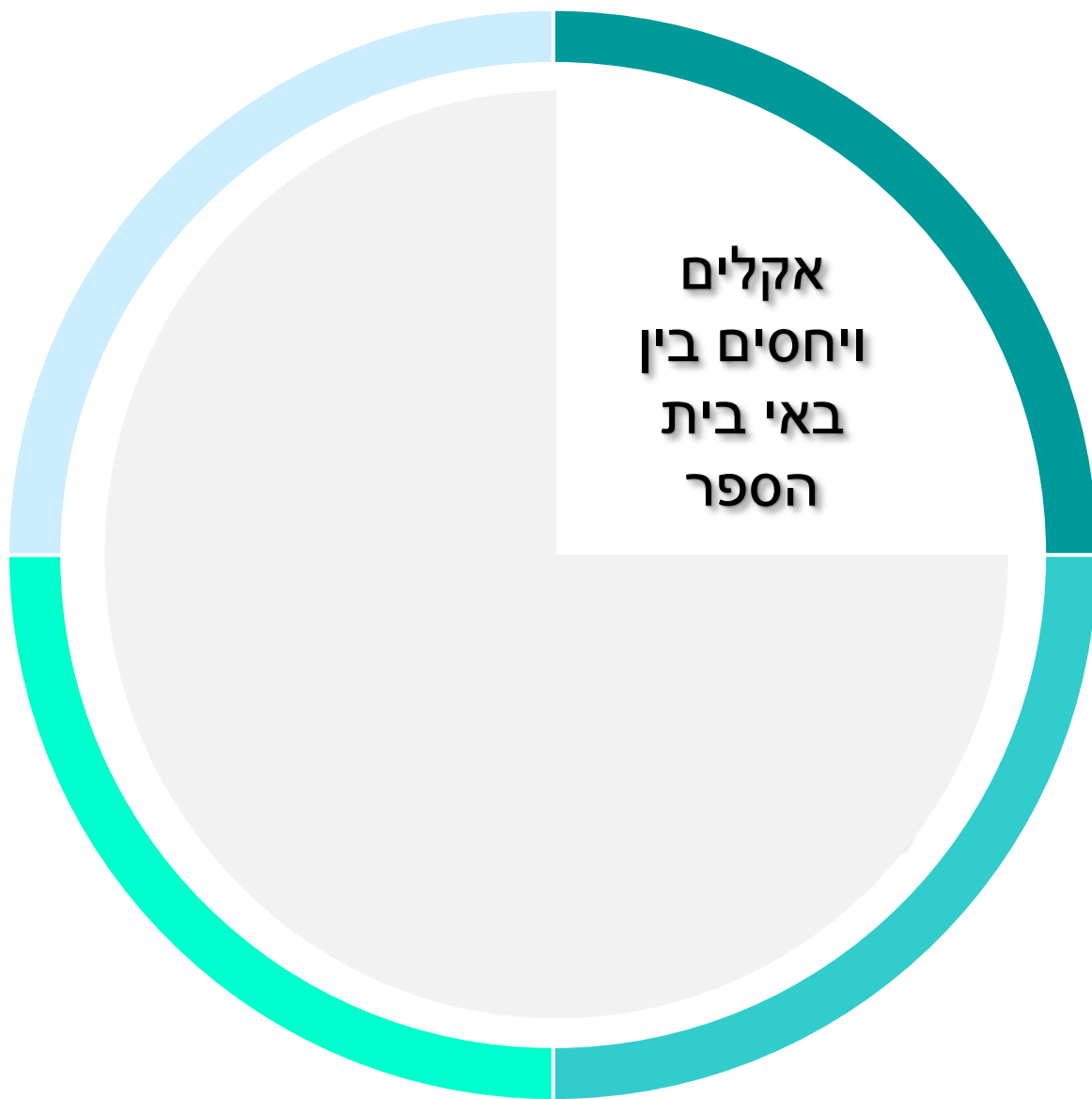

ממצאים

מסכמים

אקלים וסביבה פדגוגית

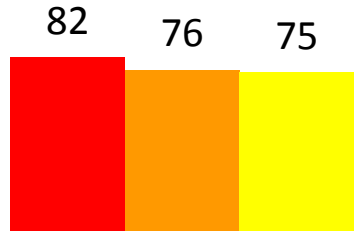

המדדים הנכללים בתחום

- שביעות רצון מבית הספר
- יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
- יחסים חיוביים בין מורים ומחנכים לתלמידים
- התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה

70%-50%

מדווחים על יחסים טובים עם המורים
(יותר עם המחנכים: 70%-85%)

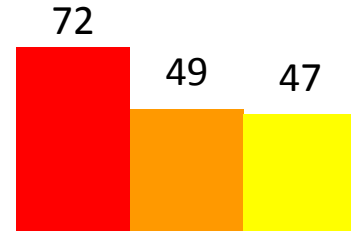

יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

"לרוב התלמידים בכיתה שלי יש עם מי להיות בהפסקות"
"לתלמידים בכיתה אכפת זה מזה"
"בכיתה שלי יש אווירה טובה בין התלמידים"

מעל 70%

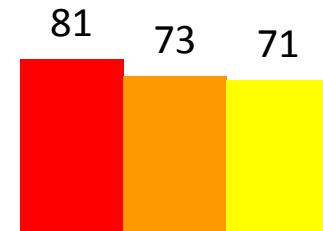
שבעי רצון מבית הספר ומהיחסים עם חבריהם לכיתה

יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

י-י"א ז-ט' ה-ו'

"יש לי יחסים קרובים וטובים עם רוב המורים שלי"
"כשעצוב לי או כשרע לי, אני מרגיש נוח לדבר על זה עם מישהו מהמורים שלי"
"לרוב המורים אכפת ממני וממה שקורה לי ולא רק בקשר ללימודים"
"לרוב המורים חשוב מאוד לדעת איך אני מרגיש בבית הספר ובכלל"

תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר

"אני אוהב להיות בבית הספר"
"אילו הייתי יכול, הייתי עובר לבית ספר אחר"
"טוב לי בבית הספר"

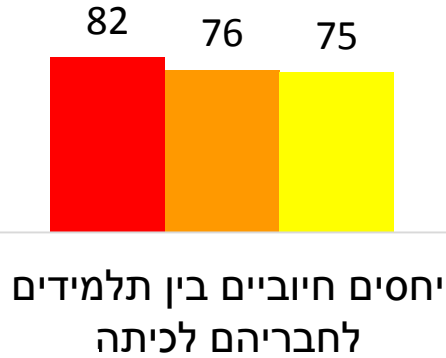

אקלים ויחסים בין באי בית הספר

*נתונים כלל ארציים

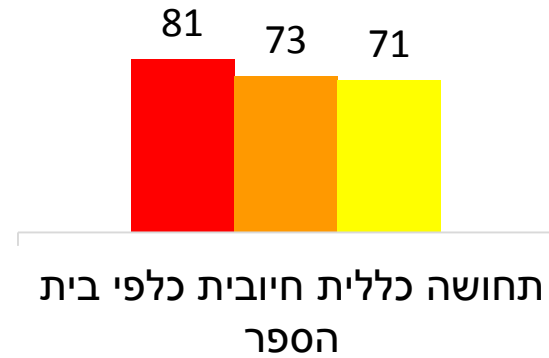
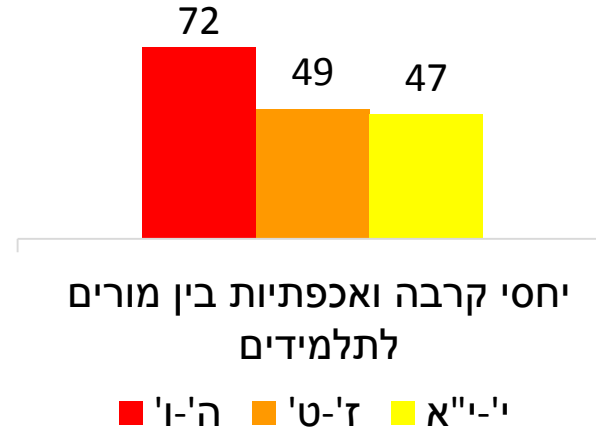
70%-50%

מדווחים על יחסים טובים עם המורים
(יותר עם המחנכים: 70%-85%)

מעל 70%

שבעי רצון מבית הספר ומהיחסים
עם חבריהם לכיתה

אקלים
ויחסים
בין באי
בית
הספר

✓ **שלב גיל:** עם העלייה בגיל חלה **ירידה** בתפיסות התלמידים, בעיקר ביחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

✓ **מגזר שפה:** עפי"ר תפיסות **חיוביות** יותר בקרב דוברי ערבית

✓ **פיקוח:** בחט"ב ובחט"ע היחסים בין תלמידים לחבריהם **טובים יותר** בממ"ד

✓ **רקע חברתי-כלכלי:** ברקע נמוך יחסי התלמידים עם המורים והמחנך **טובים יותר**

✓ **מגמות לאורך שנים:** ככלל, **עלייה מתונה לאורך עשור עם התייצבות**

בשנה האחרונה בשני מגזרי השפה ושלושת שלבי הגיל

*נתונים כלל ארציים

מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

- ✓ שקף זה (ודומיו אחריו) מציג את **שיעור בתי הספר** שמצבם בתש"ף **השתפר** בהשוואה לתשע"ז, שיעור בתיה"ס שמצבם **הורע** ושיעור בתי הספר שמצבם **לא השתנה**
- ✓ עבור כל בית ספר נמדד הפער בדיווחי התלמידים בשנת תשע"ז למדידה שבאה אחריה בשנת תש"ף
- ✓ שינוי, אם לחיוב ואם לשלילה, חושב כפער של 5% לפחות בדיווחי התלמידים בבית הספר (2% בדיווחים הקשורים לאלימות)

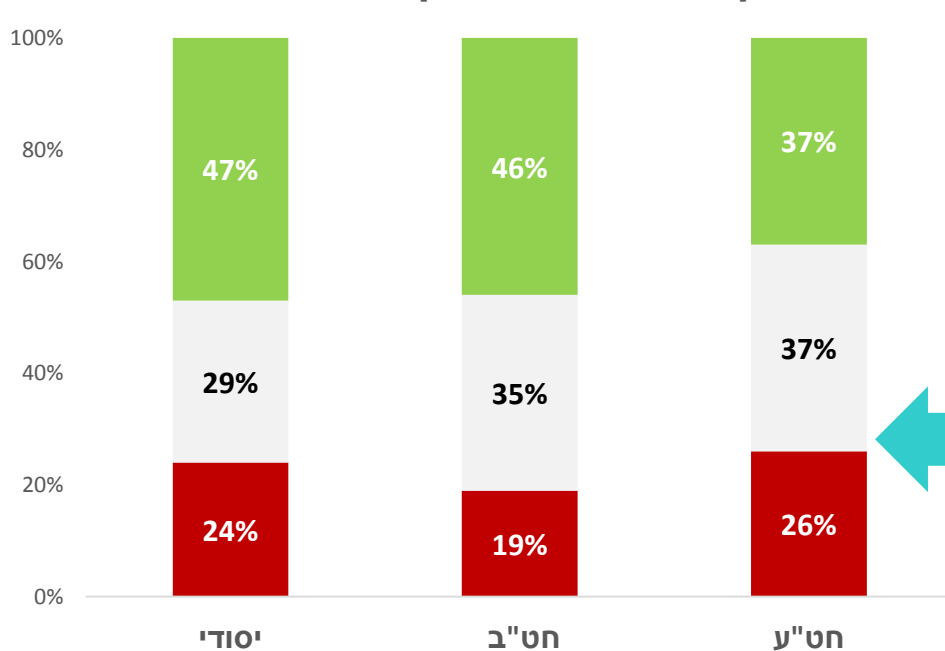
מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

בכל שלבי הגיל במרבית בתי הספר
חל שיפור במדדי האקלים (או ללא שינוי)

כלל ארצי

שיפור יציבות הרעה

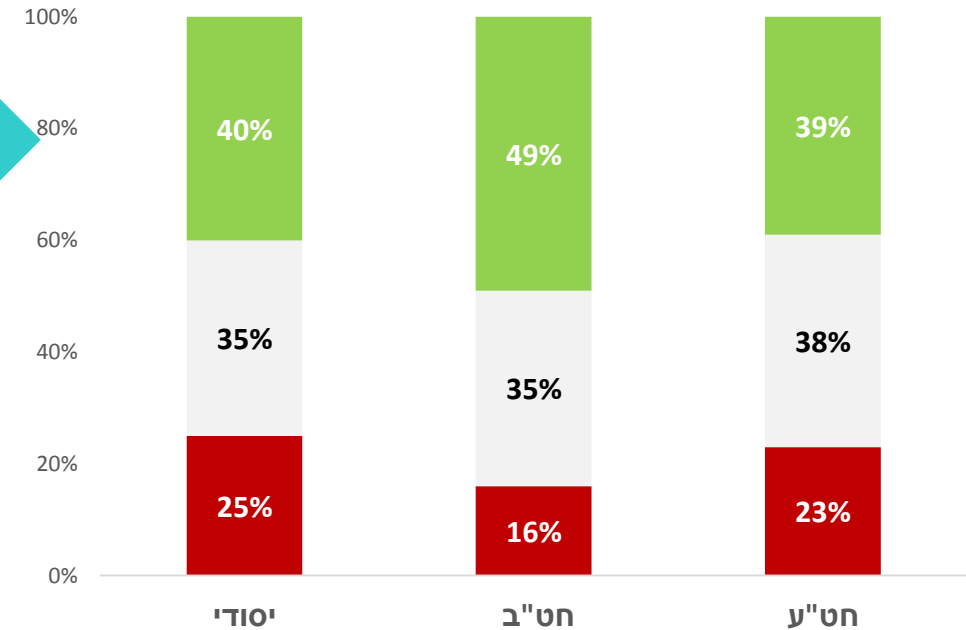
יחסי קרבה ואיכפתיות בין מורים לתלמידים

בכל שלבי הגיל, יותר
בתי"ס השתפרו

ביסודי ובחט"ב
כמחצית מבתי הספר
השתפרו, בחט"ע
כשליש

תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר

*שינוי = עליה או ירידה ב-5% לפחות בשיעור המדווחים בביה"ס

פחות ממחצית מהתלמידים מדווחים על

התנהגות נאותה בכיתות

50% ביסודי, 38% בחט"ב ו- 44% בחט"ע*

* נתונים כלל ארציים

כדאי לשים לב 💡

בקרב דוברי ערבית:

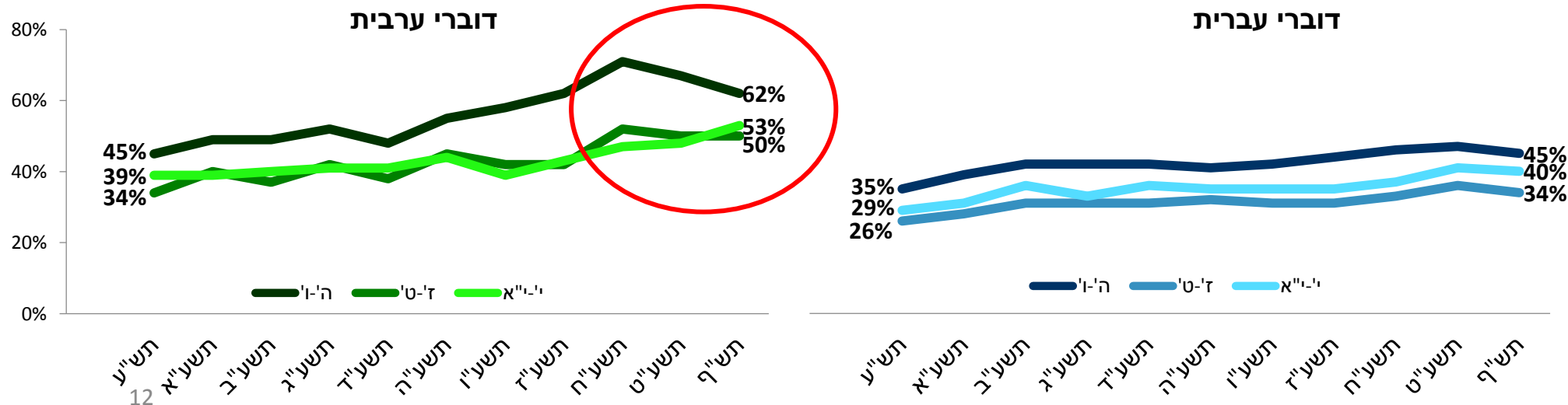
✓ תמונה חיובית יותר

✓ ביסודי ירידה בשנתיים האחרונות, בחט"ע עלייה בשנה האחרונה

בקרב דוברי עברית:

✓ בפיקוח הממ"ד, בכל שלבי הגיל, שיעור המדווחים גבוה יותר מבממלכתי

מגמות שינוי לאורך עשור

המדד "התנהגות נאותה" מורכב מההיגדים הבאים:

- לעיתים רחוקות התלמידים עושים רעש ובלגן בכיתה ומפריעים ללמוד
- בכיתה שלי אין תלמידים שמתחצפים למורים
- התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד למורים
- המורים לא צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש

"מסכים מאוד" (5) ועד "מאוד לא מסכים" (1)

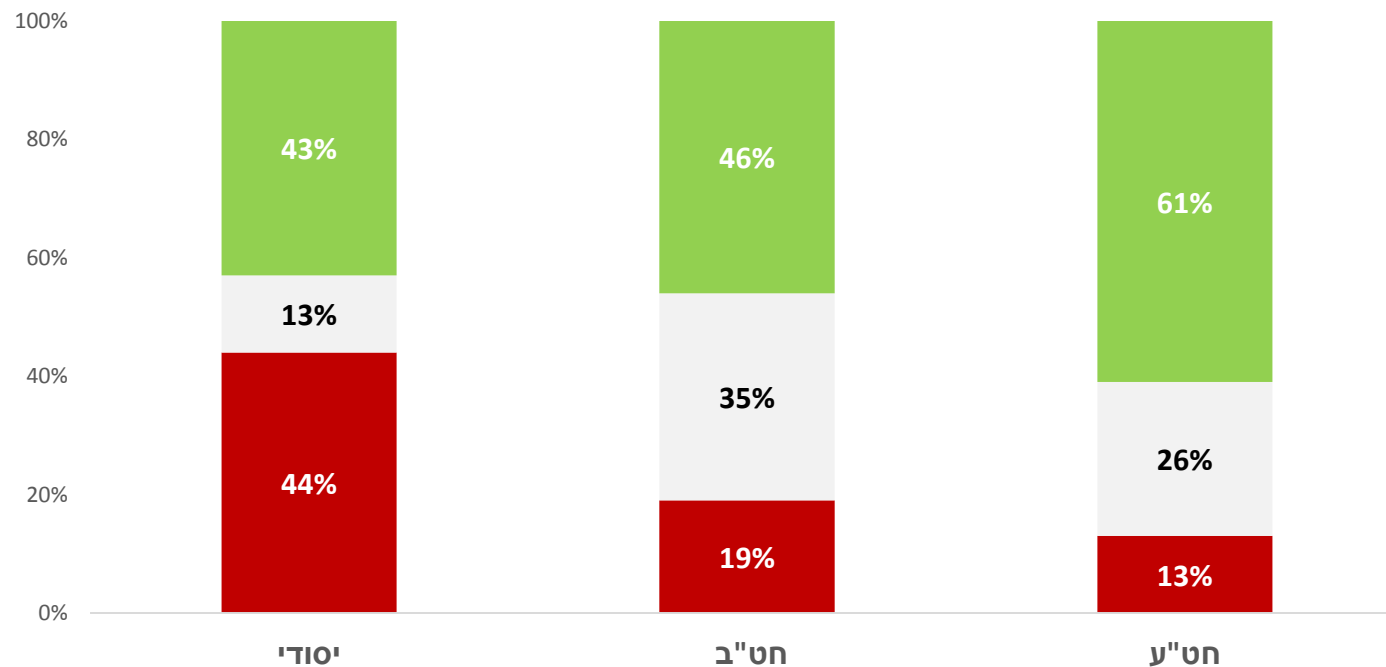
מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

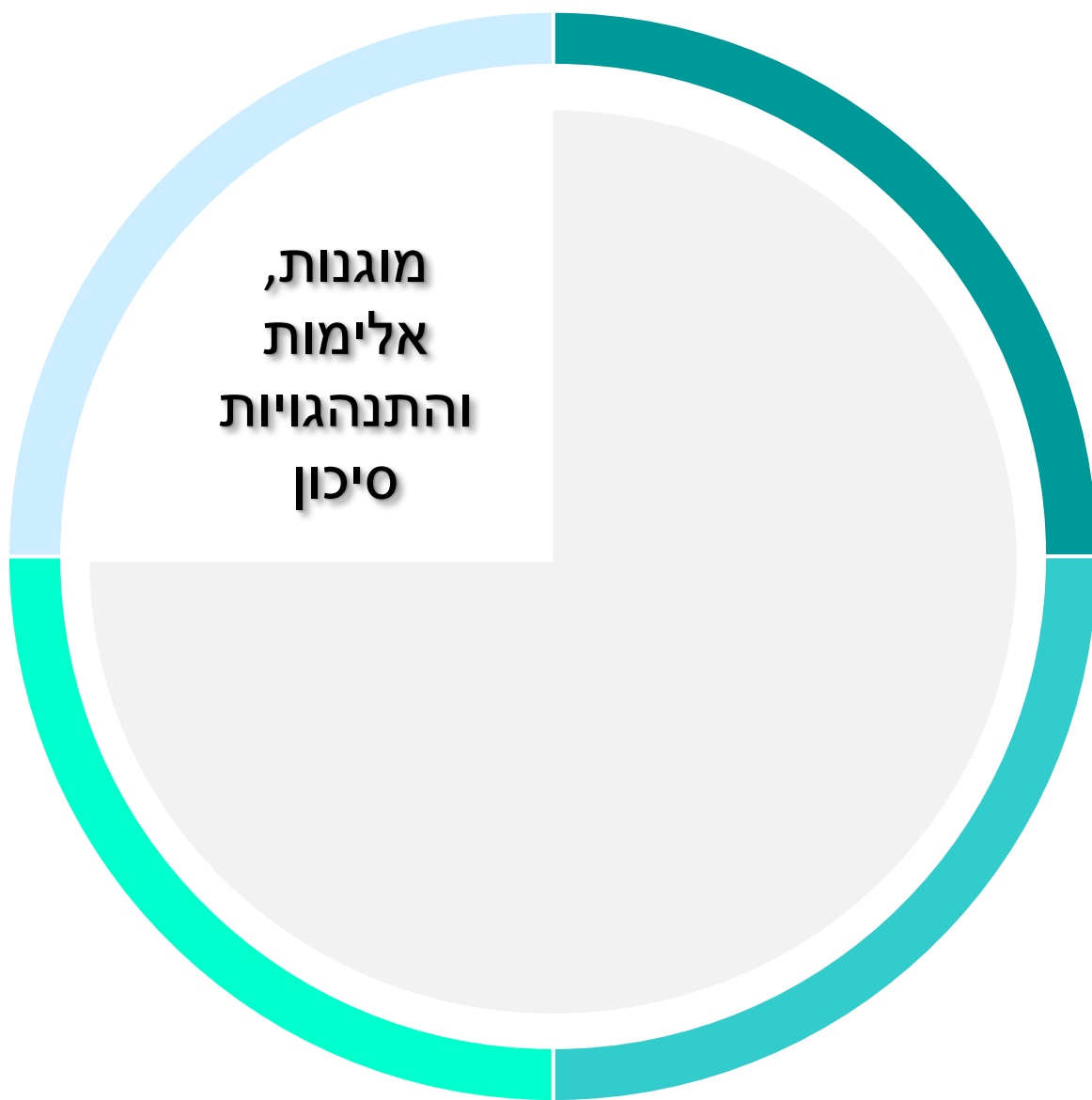
דוברי ערבית: **שיפור** ניכר בחט"ע, **הרעה** ביסודי

התנהגות נאותה בכיתות

■ שיפור ■ יציבות ■ הרעה

דוברי ערבית

המדדים הנכללים בתחום

- תחושת מוגנות
- מעורבות באירועי אלימות
- אלימות מילולית
- אלימות דיגיטלית
- ונדליזם, גנבות ובריונות
- שתיית אלכוהול
- פגיעה של מורים בתלמידים

כ-90% מהתלמידים **חשים מוגנים**, עם זאת:

נפוץ יותר בקרב דוברי
עברית

נפוץ יותר בקרב דוברי
ערבית

מעורבות במקרי אלימות נפוצה על פי רוב יותר בבתי ספר יסודיים

ככלל, ניכרת מגמת **שיפור** לאורך שנים. עם זאת, יש לשים לב:

🔦 השנה **עלייה** קלה במעורבות באירועי אלימות בבתי"ס יסודיים וחט"ב

🔦 בקרב דוברי ערבית **השיפור** משנה שעברה בתחושת המוגנות בחט"ע ובחט"ב המשיך השנה

🔦 **עלייה** בבתי ספר יסודיים ובחט"ב בדיווחים על **אלימות מילולית**

🔦 **לא נמצאו הבדלים** לפי רקע חברתי כלכלי של בית הספר במעורבות באירועי אלימות

**מוגנות,
אלימות
והתנהגויות
בסיכון**

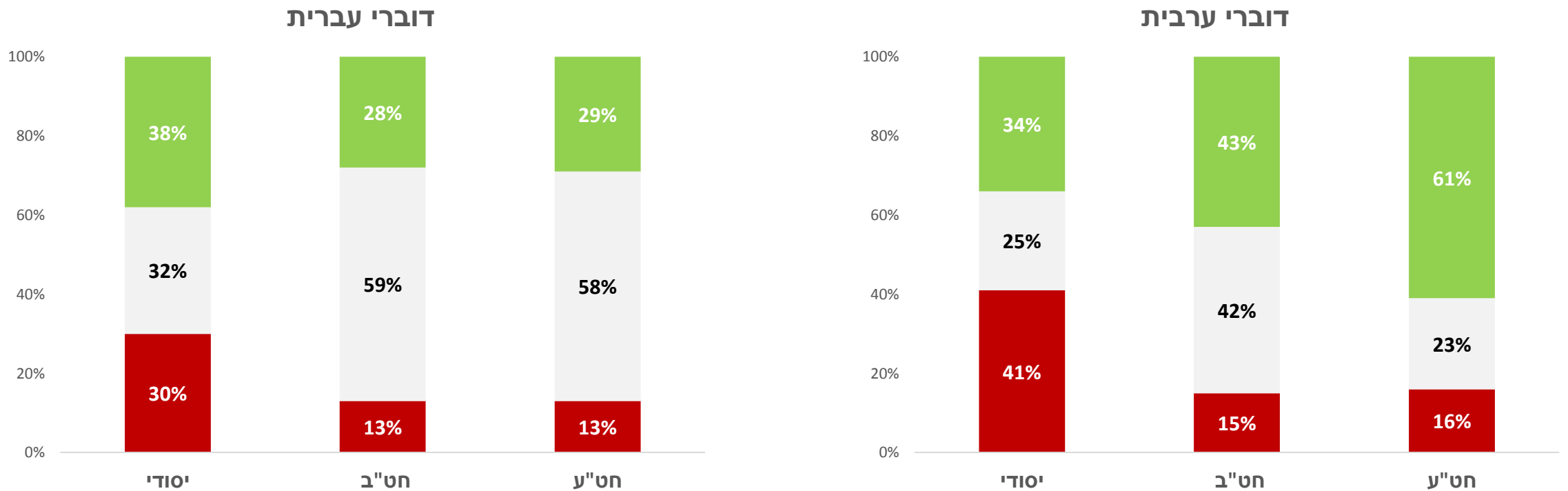
*נתונים כלל ארציים

מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

דוברי ערבית: **הרעה** משמעותית ביסודי, **שיפור** משמעותי בחט"ע
דוברי עברית: ביסודי **שיפור**, בחט"ב ובחט"ע לרוב יציבות

מעורבות באירועי אלימות

■ הרעה ■ יציבות ■ שיפור

*שינוי = עליה או ירידה ב-2% לפחות בשיעור המדווחים בביה"ס

ונדליזם, גניבות וחבורות אלימות - שיעור גבוה

יחסית (10%-40%) של תלמידים דיווחו על תופעות אלה

בשנה האחרונה **נרשמה עלייה, בעיקר בוונדליזם**

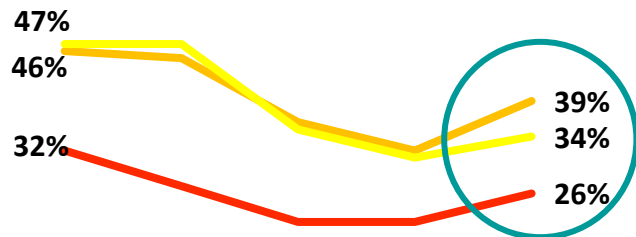
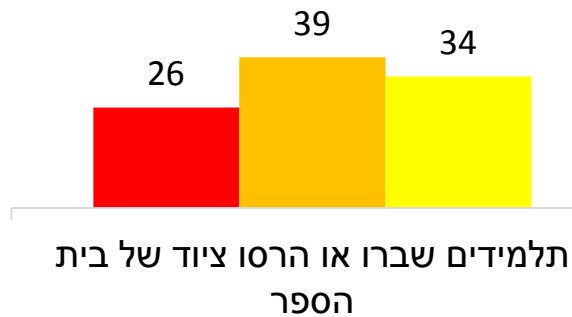

היבטים
נוספים של
אלימות

נתונים כלל ארציים

ונדליזם

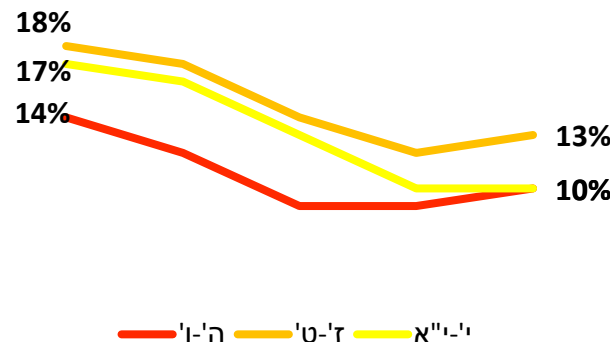
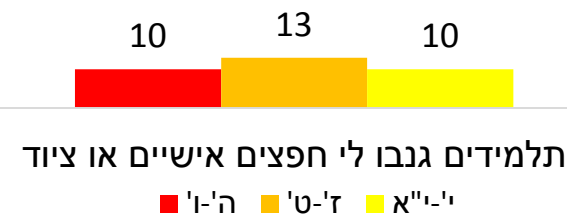
נפוץ יותר בקרב דוברי **עברית**

תש"ף תשע"ט תשע"ח תשע"ז תשע"ו

גניבות

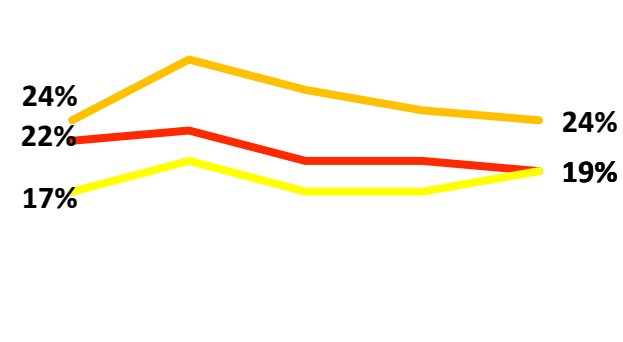
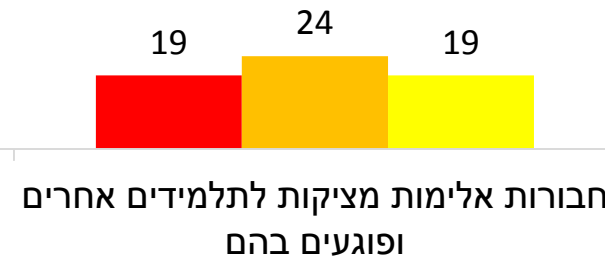
נפוץ יותר בקרב דוברי **עברית**

תש"ף תשע"ט תשע"ח תשע"ז תשע"ו

בריונות

נפוץ יותר בקרב דוברי **ערבית**

תש"ף תשע"ט תשע"ח תשע"ז תשע"ו

ונדליזם, גניבות וחבורות אלימות - שיעור גבוה

יחסית (10%-40%) של תלמידים דיווחו על תופעות אלה

בשנה האחרונה **נרשמה עלייה, בעיקר בוונדליזם**

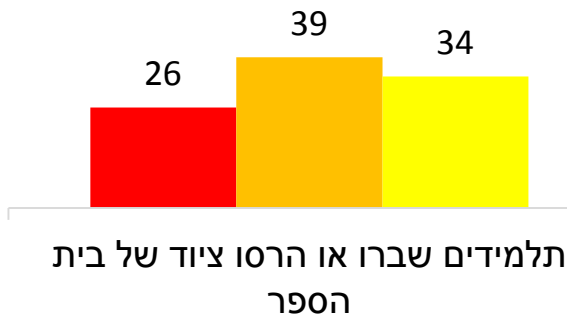

היבטים
נוספים של
אלימות

נתונים כלל ארציים

ונדליזם

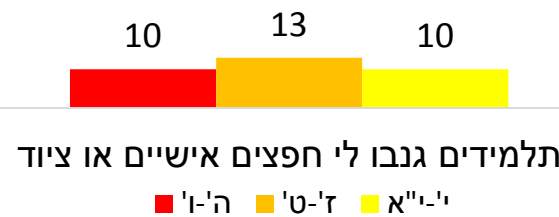
נפוץ יותר בקרב דוברי **עברית**

יותר בבתי ספר מרקע חברתי כלכלי גבוה ובינוני בהשוואה לרקע נמוך

גניבות

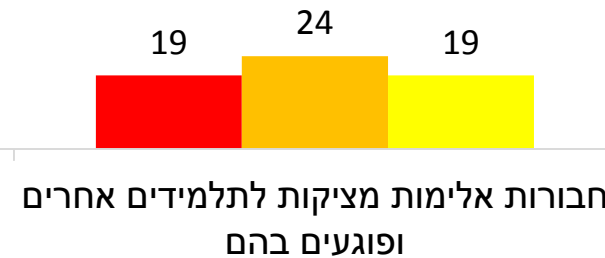
נפוץ יותר בקרב דוברי **עברית**

בקרב דוברי עברית: יותר בבתי ספר בפיקוח הממ"ד בהשוואה לממלכתי

בריונות

נפוץ יותר בקרב דוברי **ערבית**

בקרב דוברי עברית: יותר בפיקוח הממלכתי בחט"ב ובחט"ע בהשוואה לממ"ד

י'א' ז'ט' ה'ו'

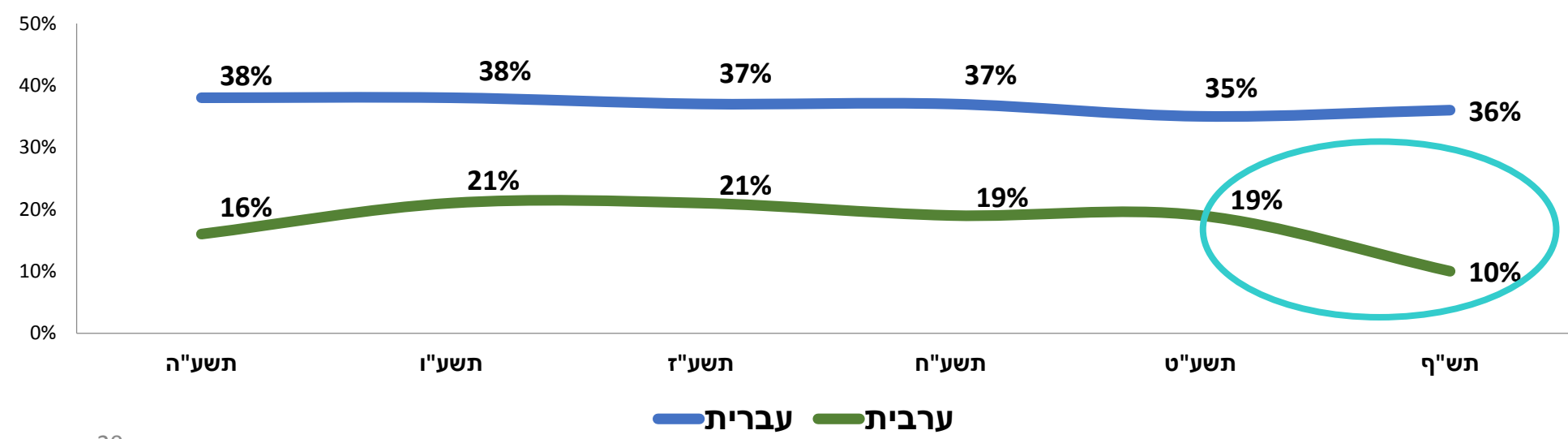
המדד "שתיית אלכוהול בקרב תלמידים" מורכב מההיגדים הבאים:

- תלמידים בשכבה שלי מרבים לשתות אלכוהול באירועים חברתיים
- מאז תחילת השנה היו מקרים רבים שבהם תלמידים מהשכבה שלי השתכרו משתיית אלכוהול
- באירועים חברתיים מופעל עליי לחץ חברתי לשתות משקאות אלכוהוליים

כדאי לשים לב

שיפור ✓ ניכר בקרב דוברי ערבית ויציבות בקרב דוברי עברית (כלל הארץ: 2% שיפור)

✓ בדוברי ערבית, שיעור הדיווח **גבוה** יותר ברקע חברתי גבוה ובבתי"ס ממלכתיים

"מסכים מאוד" (5) ועד "מאוד לא מסכים" (1)

כ- 5% מהתלמידים דיווחו על אלימות פיזית של מורים

וכ- 15% על אלימות מילולית, בשיעור גבוה יותר בחט"ב ובחט"ע

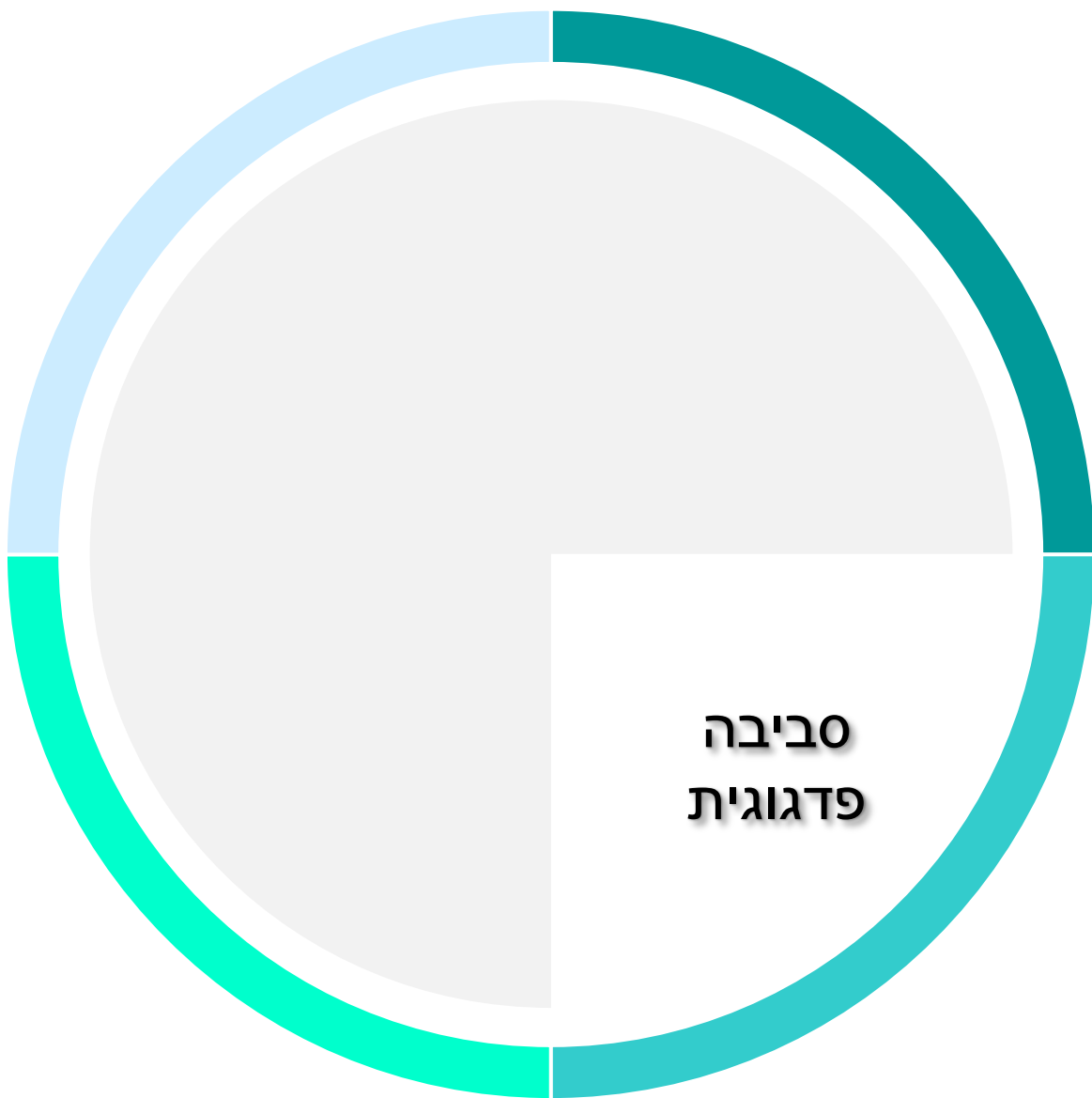

פגיעה של מורים בתלמידים

בשנה האחרונה **עלייה (2%)** בדיווחים על אלימות מילולית מצד מורים ובקרב דוברי ערבית ביסודי ובחט"ב **עלייה (2%)** גם באלימות פיזית

יותר תלמידים דוברי עברית מדווחים על אלימות מילולית של מורים, יותר תלמידים דוברי ערבית מדווחים על אלימות פיזית

*נתונים כלל ארציים

המדדים הנכללים בתחום

- מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
- תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
- פרקטיקות הוראה למידה איכותיות
- קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
- שימוש בתקשוב לצורכי למידה והיבחנות

כ- 75% ביסודי **ורק כ- 55%** בחט"ב ובחט"ע דיווחו על:

מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

פרקטיקות הוראה למידה הערכה איכותיות

קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

✓ שיעור ההסכמה **גבוה משמעותית** בדוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית

✓ בקרב דוברי עברית, בכל המדדים:

✓ תלמידים מרקע **גבוה** דיווחו בשיעור **נמוך** יותר מרקע בינוני ונמוך

✓ בפיקוח הממ"ד תלמידי חט"ב וחט"ע דיווחו בשיעור **גבוה** יותר מבממלכתי

✓ ככלל, בחמש השנים האחרונות ישנה יציבות, אך יש לשים לב ל**ירידה קלה**

השנה בקרב דוברי עברית בחט"ע ודוברי ערבית ביסודי

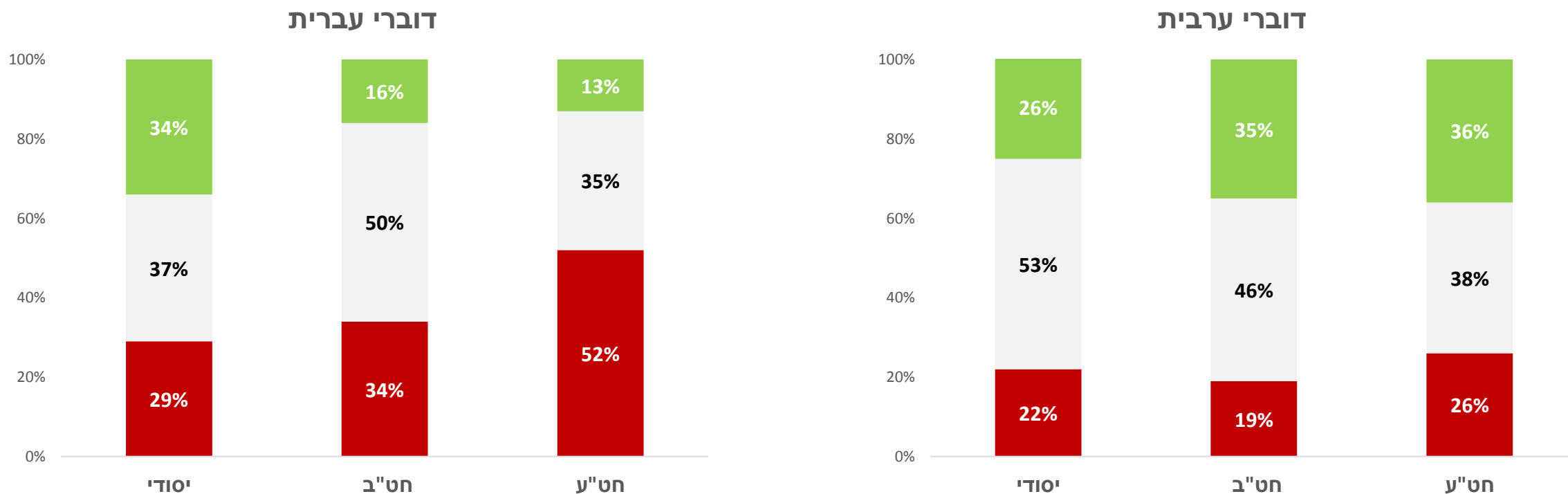
**היבטים
שונים
בהוראה-
למידה-
הערכה
איכותית**

מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

דוברי עברית: **הרעה** משמעותית בחט"ע
דוברי ערבית: יותר **שיפור** מהרעה, בעיקר בחט"ב ובחט"ע

מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

שיפור יציבות הרעה

מעל 50% מהתלמידים דיווחו על שימוש במחשב לצורך למידה והיבחנות, יותר בבתי ספר יסודיים

המדד "שימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות" מורכב מההגדים הבאים:

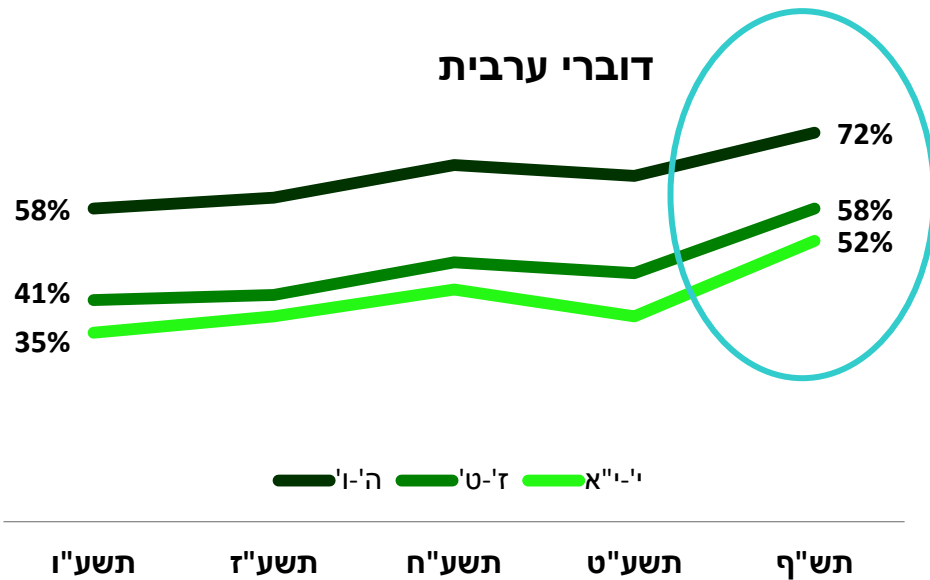
- אתה מבצע משימות של חיפוש מידע באינטרנט
- אתה מבצע משימות של עיבוד מידע והצגתו באמצעות המחשב (למשל: וורד, אקסל, הכנת מצגת וכד')
- אתה מבצע משימות של לימוד ותרגול באמצעות המחשב באתרים לימודיים (הכוונה למשל לפתרון תרגילים במתמטיקה או באנגלית או במקצוע אחר באמצעות מחשב)
- אתה מבצע משימות של היבחנות באמצעות המחשב (למשל: מבחן או בוחן באמצעות המחשב)

(0) "אף פעם או כמעט אף פעם"; (1) "פעם בכמה חודשים"; (2) "פעם או פעמיים בחודש"; (3) "לפחות פעם בשבוע"

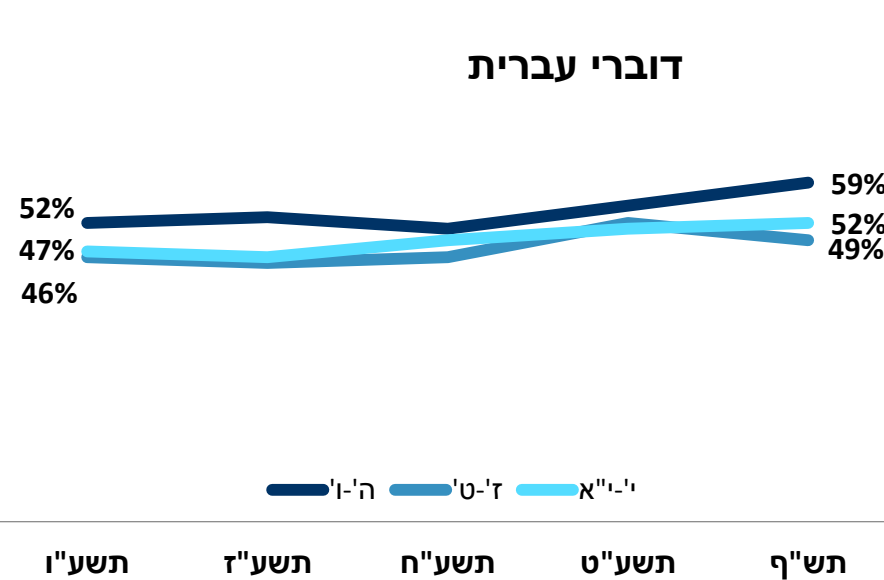

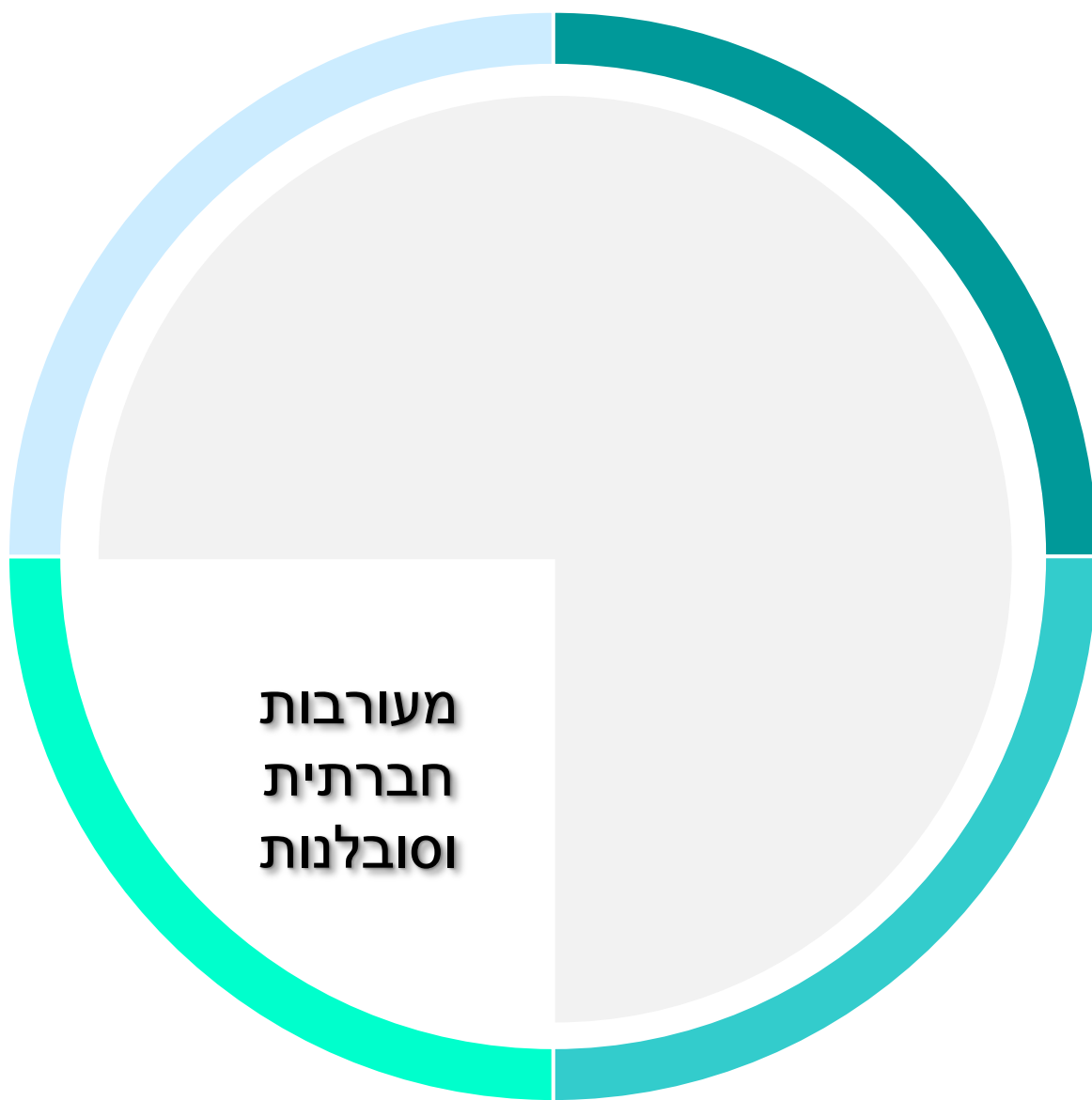
עם העלייה בשכבות הגיל יש **ירידה** בשימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות **עלייה ניכרת** בשימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות בקרב דוברי ערבית שיעור הדיווח ביסודי ובחט"ב **גבוה** יותר בפיקוח הממלכתי מאשר בממ"ד

דוברי ערבית

דוברי עברית

המדדים הנכללים בתחום

- מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית
- היעדר סובלנות כלפי האחר והשונה

עידוד מעורבות חברתית ואזרחית של בתי"ס

דוח ע"י כ-70% ביסודי רק כמחצית בחט"ב ובחט"ע

✓ **תמונה חיובית יותר** נרשמה ביסודי בהשוואה לחט"ב ולחט"ע

ובקרוב דוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית

✓ בחט"ב ובחט"ע בפיקוח הממ"ד ניכרת **יותר מעורבות** מבממלכתי

✓ עם העלייה ברקע החברתי כלכלי של בתי"ס ישנה **ירידה** בדיווחי התלמידים

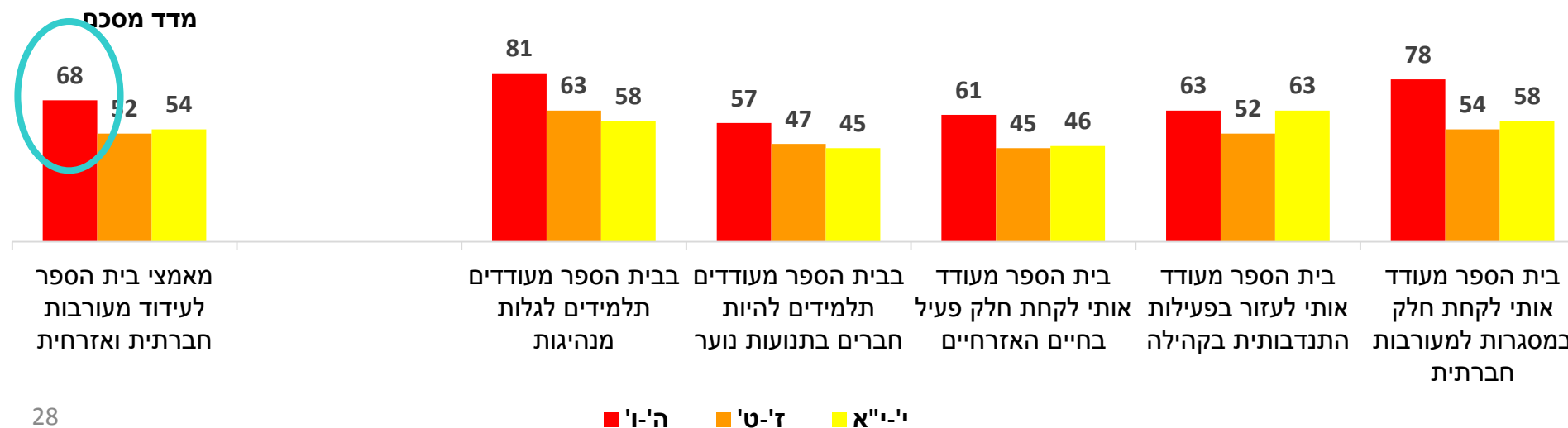
✓ בחט"ע דוברות עברית **ירידה ניכרת** בשנה האחרונה (8%)

✓ **בחמש השנים האחרונות עלייה ביסודי ויציבות** (עם תנודתיות) בחט"ב ובחט"ע

מאמצי
בתי"ס
לעידוד
מעורבות
חברתית
ואזרחית

*נתונים כלל ארציים

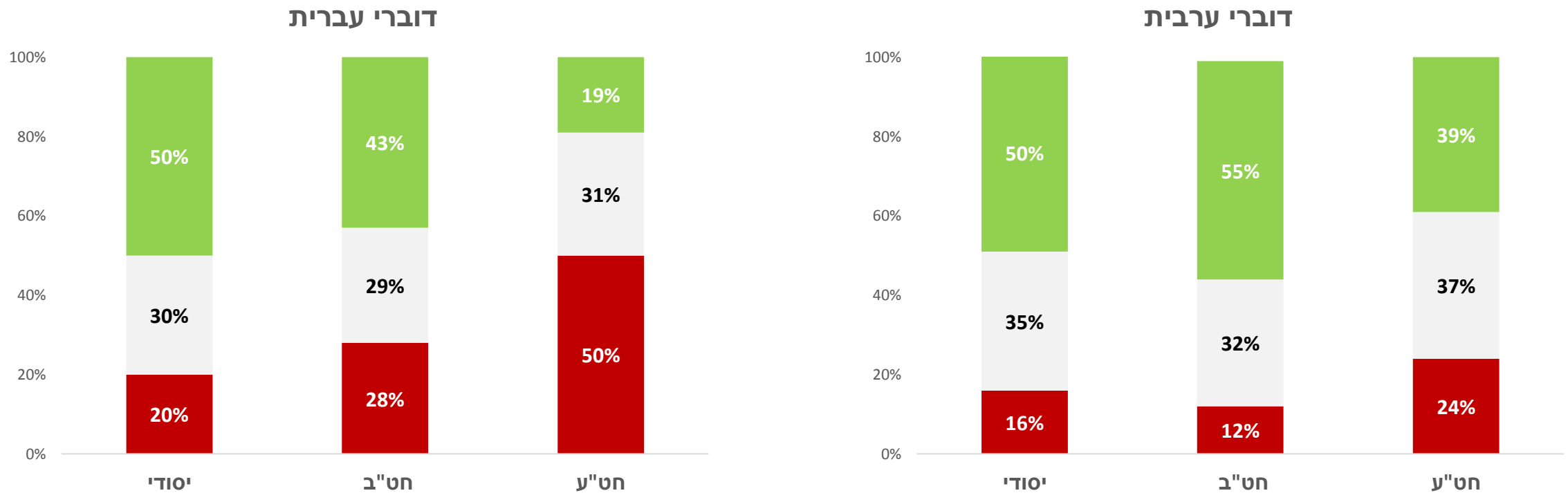

מגמות שינוי תשע"ז-תש"ף ברמת בית ספר

דוברי עברית: **הרעה** משמעותית בחט"ע ו**שיפור** ביסודי ובחט"ב
דוברי ערבית: **שיפור** בכל שכבות הגיל, בפרט ביסודי ובחט"ב

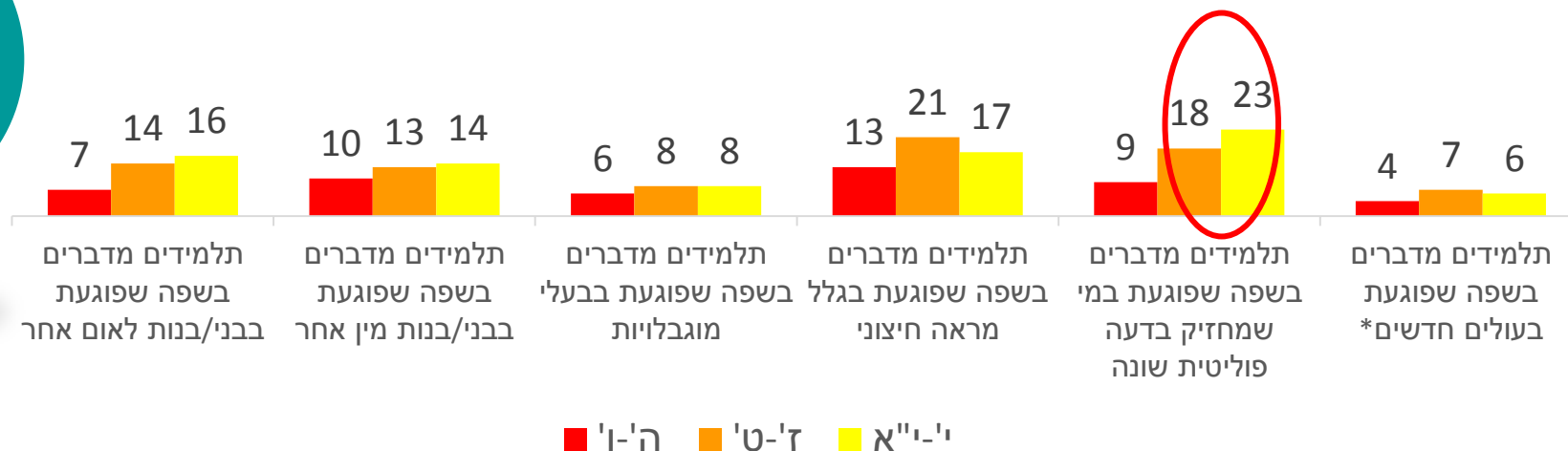
מאמצי בתי"ס לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

■ שיפור ■ יציבות ■ הרעה

היעדר סובלנות כלפי האחר והשונה

היעדר סובלנות כלפי האחר והשונה

עד **כרבע** מהתלמידים נחשפו **לחוסר סובלנות כלפי קבוצות שונות**

שיעור הדיווח **גבוה** יותר כשמדובר בדעה פוליטית שונה ומראה חיצוני

ככל שהרקע של בתיה"ס נמוך יותר **עולה** גם חוסר הסובלות לעולים חדשים

בחט"ב ובחט"ע בממ"ד ישנה **יותר סובלנות** לאחר ולשונה מבממלכתי

לאורך זמן **שיפור לטובה**, פרט לסובלנות פוליטית (בעיקר בחט"ע)

* נתונים כלל ארציים

בכל הנוגע ל**אקלים**, שביעות הרצון
גבוהה יחסית עם עלייה מתונה לאורך
עשור והתייצבות בשנה האחרונה:
תלמידים אוהבים ללכת לבית הספר, יש
להם יחסים טובים עם חבריהם לכיתה והם
מרגישים שלמורים אכפת מהם, אם כי
בחט"ב ובחט"ע פחות

נרשמה על פי רוב מגמת שיפור לאורך
השנים בכל הקשור ל**מוגנות ואלימות**
התלמידים. אומנם מרבית התלמידים ציינו
כי הם חשים מוגנים, אך כעשירית ציינו כי
חוו אלימות פיזית ואלימות דיגיטלית. כרבע
מהתלמידים דיווחו על אלימות מילולית
ודחיפות

ממבט על:
לאורך עשור נרשמה עלייה
ברוב המדדים,
עם יציבות בשנים
האחרונות

בכל הנוגע ל**סביבה הפדגוגית** נראה כי רוב התלמידים ביסודי וכמחצית מתלמידי החט"ב והחט"ע חשים מסוגלות ועניין בלמידה, תופסים את ההוראה מעניינת וברורה, חווים פרקטיקות הוראה, למידה והערכה איכותיות, ללא שינוי לאורך זמן. יחד עם זאת -השנה מסתמנת ירידה בדוברי עברית חטע ודוברי ערבית יסודי

ככלל, בבתי ספר יסודיים דיווחו יותר על **עידוד למעורבות חברתית ואזרחית** (במגמת עליה לאורך השנים), בהשוואה לחט"ב חט"ע (ללא שינוי לאורך השנים למעט ירידה משמעותית השנה בחט"ע דוברי עברית)

ממבט על:

לאורך עשור נרשמה עליה ברוב המדדים, עם יציבות בשנים האחרונות

ברוב המדדים שנבדקו **תלמידי היסודי דיווחו על יותר שביעות רצון** מתלמידי החט"ב והחט"ע

שיעור נמוך יחסית מדווח על **יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים** בחט"ב ובחט"ע ועל התנהגות נאותה בכיתות (ואף במגמת ירידה קלה ביסודי ובחט"ב) בכל שכבות הגיל ובעיקר בחט"ב

השנה חלה הרעה בדיווחי **האלימות המילולית** ביסודי ובחט"ב, **ובמעורבות במקרי אלימות** ביסודי

השנה עלייה מדאיגה במקרי **ונדליזם** זאת לאחר מגמה מתמשכת של ירידה

כדאי לשים לב:

התמונה המצטיירת מדיווחי התלמידים במגזר
הדרוזי בכל שכבות הגיל היא **חיובית** יותר
בהשוואה ליתר המגזרים דוברי הערבית
בהיבטים רבים כמו יחסים בין התלמידים,
אלימות תלמידים ואלימות מורים, הוראה למידה
הערכה איכותיות, והיעדר סובלנות

בפיקוח הממ"ד דיווחי התלמידים **חיוביים יותר**
ברוב המדדים מאשר בפיקוח הממלכתי

כדאי לשים לב:

אשר **לשתיית אלכוהול**, לא נמצא שינוי בקרב תלמידי חט"ע דוברי עברית, אך נרשמה השנה ירידה משמעותית בקרב תלמידים דוברי ערבית

בשנה האחרונה חלה עלייה בדיווחים על **אלימות מילולית מצד מורים כלפי תלמידים**, בפרט בקרב דוברי ערבית ביסודי ובחט"ב. לא ניכר שינוי באלימות פיזית של מורים

מעל למחצית מהתלמידים מדווחים על **שימוש במחשב לצורך למידה והיבחנות** (יותר בבתי ספר יסודיים), כאשר נרשמה עלייה משמעותית בקרב תלמידים דוברי ערבית

עד כרבע מהתלמידים נחשפו לחוסר סובלנות כלפי קבוצות שונות של תלמידים. **לאורך זמן נרשם שיפור לטובה בסובלנות כלפי האחר והשונה**, פרט לסובלנות פוליטית בה נרשמה הרעה

כדאי לשים לב:

תודה!

